

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cornelii Iansenii Episcopi Iprensis Avgvstinvs

In Qvo Genuina sententia S. Avgvstini de humanæ naturæ stantis, lapsæ,
puræ statu & viribus eruitur & explicatur

Jansenius, Cornelius

Lovanii, 1640

9. Nulli concupiscentiæ licet consentire.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13673

CAPVT NONVM.

Nulli concupiscentiæ licet consentire.

H I s ita constitutus queritur, utrum nulli istarum concupiscentiarum consentire liceat, hoc est, utrum omnis consensus voluntatis, quo libidinem quamcunque seu concupiscentiam explorare statuit, non alia de causa, nisi quia importunè vel delectabiliter aliquid petit, sit peccatum. Licere enim res ipsas seu actiones ad quas infligat libido, propter alios fines allumere, extra controversiam est. Nam quamvis concubendi libido importunè conjugatum stimulet, vel jejunantem concupiscentia cibi delicati, non tamen idcirco ad concubitu vel cibo abstinere tenetur, si ratio sustentandæ naturæ, vel propagandæ proles cibum aut concubitum postulaverit. Et si enim huiusmodi libidines male sint, usus tamen earum legitimus propter alios fines non est malus, sed potius bonus. Hoc est enim, quod frequenter Augustinus docet, conjuges concubendo ad suscipiendam prolem, bene uti libidinis malo: & sicut malus usus boni est malus, ita bonum usum mali esse bonum. Unde & illud celebre sancti Bernardi, cum in benefactis vanitate seu inanis gloriæ cupiditate tentaretur: Non suscepi propter te, non etiam desinam propter te.

Hoc igitur tanquam quod extra controversiam est, prætermino dicimus, nulli omnino concupiscentiæ sive libidini propter ipsam explendam licitum esse adhibere consentium. Quæ doctrina sicut iuxta sanctum Augustinum est verissima, ita Christianis omnibus certissima esse debet: quam & Scripturæ sacræ sive veteris sive novi Testamenti, & Augustinus earum regulam secutus, constantissimè docet. Nam in veteri Testamento Sapiens jubet: *Post concupiscentias tuas non eas, & a voluntate tua avertere. Si præstet anima tua concupiscentias eius, faciet te in gaudium inimicis tuis.* Quod præceptum sæpè inculcat Augustinus, & ad iustitiam hujus vitæ pertinere declarat. Quid est autem post concupiscentias suas non ire, nisi id quod adijciendo explicatius dicit, præstare animæ concupiscentias suas, seu id animæ suæ præstare, quod concupiscendo flagitat, quia flagitat? Nam alia de causa præstare quod flagitat, non est animæ præstare concupiscentias ejus, neque post concupiscentias suas ire, sed potius concupiscentiam tumultuantem spernere, neglectaque concupiscentiarum importunitate, necessitatem vel iustam utilitatem adeoque rationis, & ipsius veritatis præscriptum sequi.

Sed in novo Testamento Paulus Apostolus in hac doctrina tradenda singularis est. Nam si vel ipsa vocabula, quibus concupiscentiam nominat, attendere voluerimus, hæc satis perspicua clamant, assensum qui ejus desiderijs

A dhibetur, ut ejus delectatione perfruamur, necessario esse perversum. Primum enim nomen ejus est, *lex peccati*: quo vocabulo non alia de causa concupiscentia nominata est, nisi quia id quod appetit, hoc est, peccatum motuum suorum importunitate instar legis quodammodo jubet, & cogit. Unde Augustinus: *Lex peccati dicitur, quia suadet peccata, atque, ut ita dixerim, iubet.* Et in libris de nuptijs, idem legem peccati verbis Apostolicis nuncupatam dicit, quod hominem sibi subditum fecerit, & adit, et quodammodo iubenti non obediendum. Quis verò dixerit, ipsi legi peccati & peccatum iubenti consentire licere, cum nec homini peccatum suadenti consentire liceat? Quamobrem cum Augustinus legem peccati descripsisset eam esse, quæ peccata suadet & jubet, statim addit: *Et si ei mente serviatur, sine excusatione peccatur.*

Ecce quantà asseverandæ fiducia docet, si legis peccati, hoc est, concupiscentiæ motibus mente serviatur sine excusatione peccati. Et alibi exponens Apostoli locum: *Mente servo legi Dei, carne autem legi peccati: quod sic, inquit, intelligendum est, mente servo legi Dei, non consentiendo legi peccati.* Et in eodem libro: *Hæc ergo concupiscentia, hæc lex peccati habitans in membris, cui lex iustitiæ vetat obedire, dicente Apostolo: Non ergo regnet peccatum in vestro mortali corpore, ad obediendum desiderijs eius.* Et in opere imperfecto adversus Iulianum de eadem concupiscentia & lege peccati peccatum iubente loquens: *In eis autem qui Deo dominante faciunt quod præceptum est, id est, commota atque insanti non obediunt, nec ei arma exhibent membra, in se quidem, sed non regnat.* Et paulò inferius: *Quomodo præcipitur ei non obedire, nisi iubenti, sive suadenti?* Alterum nomen est peccatum, quo concupiscentiam sæpè Apostolus nominat. Itaque fidelium animos ad ineundum cum eo certamen accendens, tententiam istam limpidissimæ veritatis luce perspicuam facit: *Non regnet, inquit, peccatum in vestro mortali corpore, ut obediat concupiscentijs eius.* Ecce consensus omnem voluntatis peremptoriâ decisione interdictum: *Sed neque exhibeatis membra vestra arma iniquitatis peccato.*

Ecce omnem concupiscentiæ cui consensus datus fuit, executionem per externa membra velut instrumenta cooperationis inhiocitam. Quorum præceptorum tanta perspicuitate fretus fidentissimè jam antè definit Augustinus, quod ei lex iustitiæ vetat non obedire. Quod longè constabit manifestius, si concupiscentia, cur peccatum dicta sit, apparuerit. Peccatum autem dicitur, ut exponit Augustinus, non solum, quia peccato facta est: sed in primis, quia rebellando nos trahere nititur ad reatum. Quæ doctrinam crudè inculcat.

Peccatum vocatur,

Lib. 1. oper. imp. f. 105.

Lib. 1. e. 22. c. 23.

Lib. 1. oper. imperf. sup. citato.

Lib. 1. de Dei, carne autem legi peccati: quod sic, inquit, intelligendum est, mente servo legi Dei, non consentiendo legi peccati. Et in eodem libro: Hæc ergo concupiscentia, hæc lex peccati habitans in membris, cui lex iustitiæ vetat obedire, dicente Apostolo: Non ergo regnet peccatum in vestro mortali corpore, ad obediendum desiderijs eius. Et in opere imperfecto adversus Iulianum de eadem concupiscentia & lege peccati peccatum iubente loquens: In eis autem qui Deo dominante faciunt quod præceptum est, id est, commota atque insanti non obediunt, nec ei arma exhibent membra, in se quidem, sed non regnat. Et paulò inferius: Quomodo præcipitur ei non obedire, nisi iubenti, sive suadenti? Alterum nomen est peccatum, quo concupiscentiam sæpè Apostolus nominat. Itaque fidelium animos ad ineundum cum eo certamen accendens, tententiam istam limpidissimæ veritatis luce perspicuam facit: Non regnet, inquit, peccatum in vestro mortali corpore, ut obediat concupiscentijs eius. Ecce consensus omnem voluntatis peremptoriâ decisione interdictum: Sed neque exhibeatis membra vestra arma iniquitatis peccato.

Lib. 2. oper. imp. f. 450.

Rom. 6.

Lib. 1. de nupt. c. 23.

Lib. 2. cont. Iul. cap. 9.

Lib. 1. ad Bonif. c. 13.

Eulph. 1. 8

Lib. de spir. c. 11

vocatur, sive, inquit, quod peccato facta sit, sive A
quod peccandi delectatione moveatur, est ei vincente
delectatione iustitia non consentiatur. Et libro
Lib. 1. c. 23. primo de nuptijs, concupiscentia peccatum vo-
catur, quod & peccato facta est, & peccatum, si vi-
Lib. de perf. cerit, facit. Et omnium expressissimè: Concu-
instit. c. ult. piscentia alio modo peccati nomen accepit, quod ei
consentire peccatum sit, nobisque moveatur in vitiis.
Non possit Augustinus manifestioribus verbis
aperire mentem suam, ac definire sententiam,
quam hic tradimus, quod voluntatis motus,
quo consentit concupiscentia, peccatum sit,
quàm dicendo quod peccatum, si vicerit, facit;
quod peccandi delectatione moveatur; denique
quod ei consentire peccatum sit. Quæ doctrina
ab ipsa Synodo Tridentina comprobata est,
& extra disputationis ulterioris aleam colloca-
& C nonem quintum transferens declarat,
Ecclesiam Catholicam nunquam intellexisse
peccatum appellari concupiscentiam, quod
verè & propriè in renatis peccatum sit; sed
quia ex peccato est, & ad peccatum inclinat, ita vi-
delicet, ut si consensus voluntatis accesserit,
jam id ad quod inclinat, id est peccatum ipsa
perpetratum sit. Nihil enim ad peccati ratio-
nem ejus inclinationibus atque motibus deest,
nisi ut consensus accedat. In qua lanè dupli-
Etymologia, quod ex peccato est & ad pec-
catum inclinat, tota natura concupiscentia seu
libidinis accuratè tangitur. Nam libido in
creatura rationali non aliter exorta est, nisi
quia voluntate ad peccandum libere præeunte,
sine ullo adhuc proritate vel repugnate libidi-
nis motu, ipsa libido statim velut pennis
dominam suam voluntatem adjuturam successit;
ut ita peccatum, utroque appetitu simul con-
cupiscente, & alterum altero per quandam
quasi istius actus consuetudinem augente, im-
pleretur. Ex quo fit, ut, sicuti consuetudo ne-
cessariò parit actus similes ijs à quibus produ-
cta est, ita & ista concupiscentia, quæ peccan-
do primùm instat consuetudinis cujusdam ex-
orta est, & peccandi consuetudine roboratur
(ut fuse supra declaravimus) non possit alios
motus edere, quàm sibi ipsi & matri suæ si-
miles; ut sicut ipsa filia peccati est, ita peccati
& ipsa mater fiat. Nam quemadmodum im-
possibile est, ut ex habitu avaritiæ prodeat alius
motus quàm avaritiæ, & generaliter ex cujus-
cunque peccati habitu vel consuetudine non
potest nisi desiderium peccandi proficisci; ita
quoque ex libidine velut generali quadam con-
suetudine, quæ peccato facta est, non aliud nisi
peccandi delectatio, & libido nasci potest.
Qua de causa & Augustinus concupiscentiam,
qua infirmati sumus, propter agendi perseve-
randique similitudinem, avaritiæ comparare
non dubitat: Sic, inquit, & in homine interiore
Lib. de perf. animus res est, rapina actus est, avaritia vitium est, D
instit. c. 2. id est, qualitas secundum quam malus est animus
etiam quando nihil agit, unde avaritia sua serviat,
etiam quando audit: Non concupisces &c.
Hinc est, quod cum idem Augustinus vel
ipsam concupiscentiam vel ejus desideria seu

motus exprimit, plerumque alicujus malicie
vel peccati, ad quod inclinat, mentionem fa-
cit: ut intelligeremus fieri nullo modo posse,
quin ejus motibus consentiendo peccetur. Non-
nunquam enim concupiscentiam amorem perversi-
tam nominat. Hæc (scelerata) bonorum sunt ma-
lorum, ab illa tamen erroris & perversi amoris radice
venientia, cum qua omnis filius Adam nascitur. Sub-
inde amorem rerum vanarum atque noxiarum; va-
nam, pravamque cupiditatem. Quis verò sobrius
dixerit, sine peccato ullo perversis, rerumque
vanarum atque noxiarum amoribus vanis,
pravisque cupiditatibus nos posse consentire?
Ipsos verò libidinis motus suis coloribus ex-
primens, plerumque non aliud nisi desiderium
peccati nuncupat. Concupiscentia carnis (de qua
Apostolus, cum dicit: Caro concupiscit adversus
spiritum &c.) utique culpabilis atque vitiosa est,
nihilque aliud quam desiderium peccati. Eisdem im-
probans motus adversus Iulianum: Rogo, in-
quit, si est in vobis ullus sensus humanus, num po-
tesse & malum esse peccatum, & bonum esse desidera-
re peccatum? scilicet per concupiscentiam desi-
deria. Et instantius idem urgens, insanum esse
dicit, qui cum peccata mala esse fateatur, neget
esse malum concupiscentiam peccatorum, etiam si ad-
versus eam concupiscentie spiritum, peccata concipere
ac parere non sinatur. Aliquando verò, quod
idem valet, delectationem peccandi vocat: humana
egritudinis est in carne mortali delectationem habere
peccandi. Et alibi: Peccatum dicitur, quod pec-
candi delectatione moveatur. Subinde desiderium
mali; ut quando dicit de concupiscentie mo-
tibus contra Iulianum: Desiderium mali malum
est. Aliquando provocationem ad malum; ut eum
dicit: Ad malum provocabat, & malum non fuit?
Quæ sanè omnia planissimè nobis indicant,
quodnam istorum motuum objectum Augu-
stinus esse sentiat, neque fieri ullo modo posse,
ut voluntas eis nisi delinquendo consentiat.
C Quis enim dixerit desiderijs peccati, concu-
piscentijs peccatorum, desiderijs mali; sine
peccato posse consentiri?
Quod ne tantum ratiocinando colligere vi-
deamur, ipsa loca Augustini proferamus, qui-
bus obrui possit quisquis huic sententiæ retra-
getur. Hoc enim, sine ambiguitate definit,
quando dicit: Concupiscentia causa peccati est de-
fectione consentientis, vel contagione nascentis. Hoc
docet, quando dicit: Dremus dimittite nobis de-
bita, non propter concupiscentiam, sed propter peccata
qua fuerunt, sive in eius consentientibus, cum ab eo quod
liber vincitur id quod placet &c. Hoc idem tradit,
quando confidenter clamat: Omnes homines
inducant, lascivia non esse peccatum, nisi quia con-
cupiscentie consentitur. Nullumne ergo malum est,
cum consentiendo peccatur? Hoc denique genera-
liter tradit, quando de omnibus concupiscenti-
ijs sine discrimine ullo generatim pronun-
tiat: Concupiscentias malas, (cujusmodi juxta
Augustini doctrinam omnes omnino sunt)
quibus si bene vivimus, non consentimus, tamen esse
non negamus, in nobis fiendae sunt &c. Et alibi
æquè generatim: Quando male utitur homo mem-
bris bonis, nisi quando consentit eis, quæ in nobis
habitant,

333

habitant, cupiditatis malis?

Sed istam doctrinam tradit adhuc longè evidentius, cum sine illo omnino tergiversationis ambiguo docet, nihil omnino propter concupiscentiam titillatam posse fieri, etiam tum cum per illam aliquid boni, quod nobis ad vitam transigendam utile vel necessarium est, obtinere contendimus. Conjugatis enim legitimum prolem pià voluntate habere cupientibus, necesse est, ut libidine stimulatæ atque tumultuante prolem seminant. Rursum quando corpus languens inediâ cibo potuve deficientem est, sæpè amor edendi distinctus à fame suis illecebris animum provocat. Sed quamvis utriusque & prolis feminatis & corporis per alimenta restauratio, & a horum sensuum operatio, quia non nihil boni per eos facere nitimur, naturæ lege concessa sit, nec sine libidine titillante fieri possit, neutris tamen quicquam omnino propter illam explendam facere licet. Dura hæc sanè est lex ijs, quibus eum pecoribus animus in præsepi est, vel qui uxores non nisi in originalis plagæ seu concupiscentiæ carnalis lenimentum ac lenocinium ducunt: sed veris Christianis, qui libidinosis voluptatibus serenitatem rationis obnubilantibus animum superiorem gerunt, omnino gratissima atque verissima. Quam Augustinus passim adversus Pelagianos libidinum omnium patronos fidelissimos, constantissimâ cælestis doctrinæ auctoritate commendat. Nam de conjugum calulimorum complexu loquens: Non importune, inquit, in conjugatis esse dicatur (concupiscentia seu libido) si enim summum culmen obtinens pudicitia conjugatis, faciunt boni aliquid per illam, quamvis nihil faciant propter illam. Et de Catonis hominis infidelis honestate disputans, nihil eum propter voluptatem fecisse tradit; si rigidi servator honesti fuit. *Qualis vir, inquit, Cato fuerit, & utrum in eo vera virtus honestasque laudata sit, alia questio est. Ad quemlibet tamen finem sua referret officia, non utique sine voluptate filios procreavit; & tamen nullas Catonis in actus subrepsit, partemque nihil sibi nata voluptas: quoniam & quod non faciebat sine voluptate, non faciebat propter voluptatem, nec in morbo huius desiderij summas possidebat. Quam doctrinam ne quis soli commixtioni conjugum peculiarem esse crederet, quasi in ea tantum nihil propter voluptatem, seu concupiscentiæ sedantiam importunitatem, fieri posse lex divina permetteret, alijs locis ad omnes aliorum sensuum voluptates extendit. Nam de primorum hominum voluptatibus, quæ per corporeos sensus ab eis percipi potuissent, ac de libidine carnalium sensuum hanc regulam tradit: *Ut nullus supervacuis sive importunus motus esset ex illa, nihil nisi quod prædesse, fieret per illam, NIHIL OMNINO FIERET PROPTER ILLAM.* Et paulò post ex ejusdem regulæ præscripto provocationibus comedendi atque bibendi, hoc est, libidini atque voluptati cibi ac potus illos limites figit, ut salus corporis, non voluptas attendenda sit; necessitas, non cupiditas. Quem limitem si titillationibus cupiditatis provocati*

A transferimus, malum quod fecimus penitendo testamur. Eoque malo bene tunc utimur inquit, quando per illam non nisi quod saluti conducibile est agimus. Virorum quippe temperantium ista in restaurandis animis corporis sui præcipua lucta est, ut cum comedendo bibendoque per voluptatem, quam gustando percipiunt transire necessarium sit, non faciant aliquid propter adjunctas inhiantis & insidiantis cupiditatis illecebras, quod propter solam corporis necessitatem fieri debere consentent. Hinc enim eorum gemitus ac penitendi dolor, cum illas metas se transisse cognoscunt. Quas voluptatis illius inhiantis, & sanctorum luctam, quam cum ea indelinetur gerunt, ne necessitatis limitem transeat, præclare describit Augustinus: *Hoc me docuisti, inquit, ut quemadmodum medicamenta, sic alimenta sumptus accedam.* Ecce metam, quam libidini comedendi atque bibendi honestas fixit. Iam vide, quibus insidijs voluptatis fiat, ut dum per illam transire cogimur, animum ab honestatis intuitu detrahat, ut propter illam satandam fiat, quod valetudinis causâ faciendum est. Sed dum ad quietem satietatis ex indigentia molestia transeo, in ipso transitu mihi insidiatur laqueus concupiscentiæ: ipse enim transitus voluptas est, & non est alius quæ transeat, quam quæ transire cogit necessitas. Et cum salus sit causa edendi & bibendi, adiungit se tanquam pedessequa periculosa incunditas, & plerumque præire conatur, ut eius causa fiat, quod salutis causa me facere deo, vel volo. Utriusque verò valde manifestam differentiam subiicit, ex qua possunt sine errore discerni: *Nec idem, inquit, modus utriusque est. Nam quod saluti satis est, delectationi parum est. Iam verò istam ordinis naturalis perversionem, per quam animus ab intuenda honestate ad voluptatem spectandam detorquetur, esse malam, perspicuè Augustinus non de illa sola comedendi, sed de omnium sensuum libidinibus ex professo docet. Cum enim libidinem sentiendi descripsisset esse illam, quæ nos ad sentiendum sive consentientes meque, sive repugnantes, appetitu carnalis voluptatis impellit, statim adijcit: *Hæc est contraria dilectionis sapientiæ, hæc virtutibus inimica. Hoc malo, quantum attinet ad eam partem, quæ sibi sexus uterque miscetur, bene utuntur nuptiæ, cum coniuges procreant filios per illam, nihilque faciunt propter illam. Quam regulam bene utendi voluptate etiam ad aures, omnemque sensum in sequentibus prorogat: *Movetur certe animus ad pietatis affectum, divino cantico audito: tamen etiam illic, si sonum non sensum libido audiendi desideret, improbat: quanto magis, si cantuenticulis manibus, vel etiam turpibus delectatur. Ecce improbat, si sonus, id est, sonorum delectatio etiam in divino cantico diligatur, multoque magis si inanibus cantuenticulis animus delectatur. Quod non est aliud, quam id quod alijs verbis dicimus, tunc esse peccatum, cum libidini audiendi sonos delectabiles voluntate consentimus. Sic eum improbari, non velut actum minus perfectum tantummodo, sed tanquam indecentem & inhonestum, hoc est, tanquam***

Ibid.

Ibid. to. 65. f. 31.

Ibid.

Ibid.

Ibid. 4. cont. fol. 14.

Ibid.

*Lib. 10.
Confess. c. 33*

tanquam verum peccatum, & poenâ dignum, sine dubitatione sentit Augustinus. Nam eandem peccandi facilitatē in sonoris illis aurium illecebris prosequens alibi accuratius, de seipso jam Deo serviente. jam sancto, jam à secularibus illis & histrionicis ac theatricis aurium corruptelis remotissimo, sic loquitur:

Sed delectatio carnis meae, cui MENTEM ENERVANDAM NON OPORTET dare, saepe me fallit. dum rationem sensus non ita comitatur, ut patienter sit posterior: sed tantum quia propter illam meritis admitti, etiam praecurrere ac ducere conatur: ita in his PECCO non sentiens, sed postea sentio.

Lib. 1.

Cum mihi accidit, ut me amplius cantus, quam res qua cantatur, moveat, POENALITER ME PECCASSE CONFITEOR, & tunc mallem non audire cantantem. Ecce ubi sum, flete mecum, & pro me flete, qui aliquid boni vobiscum intus agitis, unde facta procedunt. Nam qui non agitis, non vos hac movent. De odoribus, aliisque sensuum cæterorum lenociniis eadem planè ratio est. Nam quamvis, cum adsunt, percipi possint, neque necesse sit nares vel claudere vel corpus avertire, ipsorum tamen suaveolentis vel blanditijs, cum adsunt, animum per carnem pascere, vel cum absunt, ad pascendum animum requirere, vitiosum est. De odoratis enim, gustis, atque tactis objectis sensui externo commodis & blandientibus ita generaliter Augustinus: Ea vero qua his (objectis incommodis, ut putoribus, amaritudinibus, æstibus, frigoribus, asperitatibus &c.) contraria commode sumimus, si nihil eorum interest ad salutem, vel ad declinandam doloris laborisve molestim, etiam si cum aliqua sumuntur delectatione, cum praesto sunt, tamen cum absunt, nullâ sunt desideranda libidine (hoc est, oblectandum dumtaxat sensuum cupiditate, atque voluptate) si autem desiderantur, non est bonum. In quibuslibet enim talis domandus & sanandus est

*Lib. 4. cont.
Eul. c. 14.*

appetitus. Et mox ostendit exemplo, eum qui ingreditur locum thymiamate redolentem, non necessariò debere nares claudere: & addit: Sed numquid cum inde fuerit egressus, id domi suae vel quacunque pergat, desiderabit? Aut si desideraverit, satiare debet istam libidinem, non frenare. & contra concupiscentem carnem spiritu concupiscere, dante ad illam redeat sanitatem, qua nihil tale desiderat?

Ex his, quae haecenus de sensuum externorum usu diximus, facile intelligi potest, quis juxta doctrinam Augustini sit inculpabilis & verus perfectusque Christiana vitae modus, qui in eorum objectis lecitis (quædam enim speciali vel voto, vel præcepto, vel omnibus omnino, vel cuidam hominû generi prohibentur, de quibus hic non agimus) admittendis vel relinquendis observari debet. Nimirum, ut ea objecta sensuum, quæ ad fugandam laboris dolorisque molestim, salutemve procurandam aliquam utilitatem habent, admitti possint: cum verò nihil eorum interest ad salutem tuendam vel molestim doloris aut laboris avertendas, quamvis cum nullo qua sita studio adsunt, non necessariò respici debent, sed percipi etiam cum sensu delectationis possint, utpotè quibus ita conjuncta est delectatio, ut nisi sensus ab objectis avertatur, vel mens vehementi intentione à sensibus alienetur, necessariò sentiantur; cum tamen abfuerint, nullâ voluptatis fruendâ cupiditate delidenda sunt. Hoc enim jam esset libidini consentire, sive, ut Apostolus loquitur, hoc esset regnare peccatum (id est, concupiscentiam) in nostro mortali corpore. Hoc esset, quod ipse vetat, obedire concupiscentis eius. Hoc esset, quod iterum non minus strictè vetat, exhibere membra arma iniquitatis peccato. Hoc esset, quod non oportere dicit Augustinus, delectationi carnis mentem enervandam dare. Hoc esset, quod naturalis ordinis rectitudo prohibet, rationi sensuum seu libidinem præponere atque domari. Hoc esset denique non per illam, quod saepe licet sed propter illam aliquid facere, quod nunquam licet, nec licuit, nec licebit.

CAPUT DECIMUM.

Voluptatis causâ misceri conjugii peccatum est; & quare.
Doctrina Scholasticorum quorundam contraria
ex Pelagianis manavit.

HINC ergò jam perspicue patet vera ratio sanctissimæ Christianissimæque illius regulæ, quam Augustinus in utendis moderandisque conjugum carnalibus voluptatibus tradidit. Docet enim constantissimè concubitus illos omnes, qui non suscipienda prolis, sed voluptatis solius causa fiunt, venialia quidem, sed tamen vera esse peccata. De quo saluberrimo pudicitiae conjugalis freno sic loquitur in libro de peccato originali: *Concupiscentia non nocet (baptizatis)*

*Lib. de pecc.
orig. c. 38.*

nisi cum ea male utantur, non solum in omnibus illicitis corruptelis, verum etiam in ipsis conjugibus, quando non propagandi voluntate operâ creati in filios impendunt, sed lasciviendi voluptate excessuanda cupidini inserviunt. Quod propter vitandas fornicationes maritus & uxoris, ne fraudent invicem, nisi ex consensu ad tempus, ut orationibus vacent, secundum veniam, non secundum imperium concedit apostolus. Evidenter quippe dum tribuit veniam, denotat culpam. Et in libro primo de nuptijs: Iste est bonus (commixtione) male utitur, ut sit eius intentio